

PLEITNOTA

van mr. H.H.T. Beukers

Voorzieningenrechter van de

Rechtbank Den Haag

Zaaknummer C/09/588960 KG ZA 20/180

Datum 4 mei 2020

Inzake:

de stichting **Stichting Stop5GNL**,

gevestigd te Amsterdam,

eiseres,

advocaten: mr. H.H.T. Beukers en mr. X.P.C. Wynands

contra:

de publiekrechtelijke rechtspersoon de **Staat der Nederlanden** (Ministerie van
Economische Zaken en Klimaat),

zetelend te Den Haag,

gedaagde,

advocaten: mr. S.M. Kingma en mr. E.H.P. Brans

Edelachtbare Vrouwe,

1. Het verweer van de Staat bevestigt dat in de aanloop naar de uitrol van 5G niet of nauwelijks aandacht is besteed aan gezondheidsaspecten. Achteraf wordt beredeneerd dat geen bewijs bestaat voor gezondheidsrisico's. Onder andere met rapporten die zijn geïnitieerd nadat de 5G-kogel al door de kerk was.
2. Tegelijkertijd creëert de Staat een dwaalspoor in de vorderingen. Allereerst vervormt de Staat het betoog van de Stichting (Stop5GNL) zo dat enkel kritiek bestaat op 1) de blootstellingsrichtlijnen en 2) karakteristieken van 5G-technologie.¹ Vervolgens isoleert de Staat de afzonderlijke stellingen van de Stichting om deze ieder voor zich te toetsen aan het bewijs. De Staat probeert u weg te houden van waar deze zaak werkelijk om draait: de toepassing van het voorzorgsbeginsel bij wetenschappelijke onzekerheid.

Gebrek aan wetenschappelijke consensus

3. Het gaat vandaag niet om de vraag of veiligheid of onveiligheid van elektromagnetische straling is bewezen. Het gaat erom dat de Staat 5G wil uitrollen zonder uitsluitend over de veiligheid of zelfs deugdelijk onderzoek daarnaar. Dit terwijl op basis van duizenden studies minst genomen aanwijzingen voor ernstige gezondheidsrisico's bestaan.
4. De Staat doet onderzoeken waarnaar de Stichting verwijst af als "*een handvol*".² Dit bevestigt dat hij oogkleppen op heeft. Het zijn onderzoeken van gerenommeerde, onafhankelijke instituten, onder meer in opdracht van de Europese Unie (EU Reflex) en overheden (o.a. NTP). Het zijn allemaal *peer reviewed* studies die zijn gebaseerd op duizenden, meerjarige onderzoeken. Alleen al het BioInitiative rapport is gebaseerd op 3.500 studies. Uit de aangehaalde onderzoeken blijkt een uniform

¹ Zie punt 3.1 conclusie van antwoord.

² Zie punt 1.4 conclusie van antwoord.

beeld van niet-thermische, biologische effecten bij blootstellingen aan elektromagnetische straling, zoals kanker, DNA-schade en neurologische aandoeningen.

5. Natuurlijk zijn op wetenschappelijke studies kritieken te geven, waaraan de Staat een groot deel van zijn verweer wijdt. Veelal overigens slechts op onderdelen en onder verwijzing naar niet wetenschappelijke commentaren. Discussie is inherent aan het wetenschappelijke debat. In diezelfde zin valt veel kritiek te geven op artikelen of studies waarop de Staat zich beroept. Niet in de laatste plaats het onderzoek van Vijayalaxmi e.a.,³ dat in belangrijke mate door de telecomindustrie is gefinancierd. Tekenend is ook dat de Staat zich beroept op het onderzoeksrapport van SCENHIR uit 2015,⁴ maar stil blijft over diens rapport uit december 2018, dat 1) wél specifiek betrekking heeft op 5G-technologie, 2) de mogelijkheid van "*unintended biological consequences*" open houdt en 3) oproept tot vervolgonderzoek.⁵ Waar het om gaat, is dat geen wetenschappelijke consensus bestaat over de veiligheid van 5G. Integendeel.
6. Moet er dan absolute wetenschappelijke zekerheid bestaan over de veiligheid van nieuwe technologieën vóórdat deze worden toegepast? Misschien niet, maar waar het de volksgezondheid betreft is een aanzienlijke mate van zekerheid minst genomen vereist. Bij de introductie van nieuwe medicijnen wordt het voorzorgsbeginsel wél op die manier toegepast. Patiënten hebben daarbij zelfs de keuze om medicijnen wel of niet te nemen. Bij 5G is dat anders; daarbij wordt de blootstelling opgedrongen. Zou het dus zo zijn dat de lat lager ligt dan een absoluut nulrisico, dan komt de Staat daar in ieder geval niet overeen door *cherry picking* van hem welgevallige studies. Zeker niet nu deze studies gezondheidsrisico's geenszins uitsluiten en soms zelfs bevestigen.

³ Productie 29 Staat.

⁴ Productie 15 Staat.

⁵ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/scientific_committees/scheer/docs/scheer_s_002.pdf.

Gezondheidsraad en RIVM

7. Natuurlijk mag – of zelfs moet – de Staat varen op zijn adviesorganen zoals de Gezondheidsraad en RIVM.⁶ Dat kan echter alleen als deze adviezen het handelen van de Staat kunnen dragen. Daar schort het aan. Allereerst kan noch de Gezondheidsraad, noch RIVM gezondheidsrisico's uitsluiten. Daarnaast bestrijkt géén van de door Gezondheidsraad of RIVM gegeven adviezen het volledige spectrum van gezondheidsrisico's. Adviezen zijn beperkt tot kortetermijnrisico's, thermische gevolgen of specifieke ziektebeelden.

RIVM

8. Dit komt ook naar voren bij het advies uit december 2019 dat RIVM heeft gegeven op verzoek van Agentschap Telecom.⁷ Dit was de eerste keer dat de overheid specifiek onderzoek heeft gedaan naar gezondheidsaspecten van 5G-toepassingen. De beslissing tot uitrol van 5G was toen al genomen. De conclusie van RIVM op basis van beschikbare studies luidt dat geen bewijs bestaat dat blootstelling aan 5G-straling onder de limieten schadelijk is.⁸ Dit is nietszeggend. RIVM verklaart namelijk zelf dat *"geen peer-reviewed publicaties [zijn] gevonden die gezondheidsuitkomsten onderzochten na specifieke blootstelling aan EMV van 5G-apparatuur."*⁹ Daarmee slaat RIVM de spijker op z'n kop: de beslissing tot uitrol van 5G is genomen zonder relevant onderzoek.
9. Inmiddels (maart 2020) heeft de interne onderzoeksbureau van het Europees Parlement (EPRS) wél een overzicht gegeven van alle wetenschappelijk onderbouwde gezondheidseffecten die specifiek voor 5G van belang zijn (**productie 68**). Dit liegt er niet om.¹⁰ Geconcludeerd wordt dat verder onderzoek naar

⁶ Vgl. punt 3.31 conclusie van antwoord.

⁷ Productie 8 Staat.

⁸ Productie 8 Staat, pag. 3.

⁹ Productie 8 Staat, pag. 23.

¹⁰ "A 2018 review of more recently published peer-reviewed articles on the biological and health effects of radio frequency EMF, including 5G, also verifies the available evidence on the effects of millimetre waves. The review concludes that evidence of the biological properties of radiofrequency EMF are accumulating progressively and even though they are, in some cases, still preliminary or controversial, point to the existence of multi-level interactions between high-frequency EMF and biological systems,

gezondheidseffecten van elektromagnetische straling noodzakelijk is.¹¹ Dat de Staat hierop de enkele reactie geeft dat voor hem "*niet duidelijk [is] waarom Stop5GNL het in het geding brengt*", onderstreept het pijnpunt.¹²

De Gezondheidsraad

10. Reeds in 1975 rapporteerde de Gezondheidsraad over niet-thermische, biologische effecten van elektromagnetische straling bij lage intensiteiten (**productie 60**).¹³ De door de Staat overgelegde onderzoeksrapporten¹⁴ betreffen voornamelijk de kortetermijnrisico's van mobiel bellen en dan ook nog uitsluitend specifieke tumoren.¹⁵ De Gezondheidsraad kon zelfs die risico's niet uitsluiten.¹⁶

11. Pas in november 2019 is de Gezondheidsraad voor het eerst gevraagd om een volledig en relevant onderzoek te doen naar *alle* gezondheidsrisico's van elektromagnetische straling, specifiek in relatie tot 5G.¹⁷ Het rapport van de Gezondheidsraad wordt verwacht in juli 2020. De vraag rijst dan waarom de Staat de eerste voor 5G bestemde frequenties wil veilen in juni 2020, dus één maand eerder. Waarom wacht de Staat de bevindingen van de Gezondheidsraad niet af, nu zij naar eigen zeggen – achteraf – zwaar tilt aan gezondheidsaspecten?

and to the possibility of oncological and non-oncological (mainly reproductive, metabolic, neurological, microbiological) effects. Moreover, it points out that the wide and increasing density of wireless devices and antennas raises particular concerns."

¹¹ "According to the review, further studies are necessary to improve independent exploration of the health effects of radio frequency EMF in general and of millimetre waves in particular."

¹² Punt 8.5 conclusie van antwoord, onder 'productie 68'.

¹³ "Niet-thermische effecten, beschreven bij "lage" intensiteiten, zijn o.m. biologische veranderingen in membraanpermeabiliteit, macromoleculaire veranderingen, gewijzigde elektrische eigenschappen in zenuwcellen, zenuwvezels en spiervezels (Sher e.a., 1970, en Schwan, 1972). Deze biologische veranderingen kunnen resulteren in inactivering van enzymen, beïnvloeding van celdelingscyclus, chromosoom-afwijkingen (James e.a., 1969 en N.M.G.T. 24, 1971), veranderingen in de samenstelling van het bloed, vegetatieve-asthonische syndromen, afwijkingen van het elektro-encefalogram, angiodystonie als gevolg van storingen van de hersenstam, diencephale syndromen (deze laatste twee syndromen zouden optreden na langdurige blootstelling aan "lage" intensiteiten), geleidingsstoornissen in het perifere zenuwstelsel en andere effecten."

¹⁴ Producties 10, 11 en 12 Staat.

¹⁵ Zie punten 73 t/m 75 dagvaarding.

¹⁶ Vgl. punt 3.37 conclusie van antwoord, waar de Staat deze conclusies poogt af te zwakken.

¹⁷ Productie 36.

12. Daarvoor bestaat des te meer reden nu professor Kromhout in een interview met de Telegraaf een voorschot heeft gegeven op de uitkomst van het onderzoek (**productie 61**). Kromhout is voorzitter van de commissie EMV (elektromagnetische velden) van de Gezondheidsraad. Zoals de Telegraaf het bestempelde, liet Kromhout zich nog 'voorzichtig' uit door te beklemtonen dat het NTP-onderzoek (National Toxicology Program (2018)) "*een doorbraak*" was. Dit onderzoek leverde bewijs voor het verband tussen blootstelling aan elektromagnetische velden en kanker. Kromhout liet optekenen: "*Je ziet dat bepaalde groepen dat weg proberen te redeneren.*" Zo ook de Staat in deze procedure. "*Maar het zijn goed uitgevoerde studies*", aldus Kromhout.
13. De Staat serveert deze uitlatingen van Kromhout af als "*op persoonlijke titel*".¹⁸ Dat moge (deels) zo zijn, maar Kromhout – gerespecteerd wetenschapper – zou deze uitlatingen ongetwijfeld niet hebben gedaan als hij lijnrecht tegenover zijn commissieleden zou staan.

ICNIRP

14. Wat verder niet vergeten mag worden is dat RIVM en de Gezondheidsraad hun bevindingen telkens langs de lat van de ICNIRP-richtlijnen leggen. In de dagvaarding is toegelicht dat deze richtlijnen niet bindend zijn,¹⁹ uitsluitend zijn gebaseerd op kortetermijneffecten, géén acht slaan op non-thermische effecten en geen rekening houden met specifieke karakteristieken van 5G-technologie.²⁰ Juist vanwege controverse in wetenschappelijke kringen heeft het Europees Parlement afstand genomen van de ICNIRP-richtlijnen.²¹ De Raad van Europa was nog stelliger vanwege de "*serious limitations*" en het uitsluiten van "*athermic or biological effects*".²² De Raad van Europa adviseert om uit te gaan van maximale veldsterktes die ruim 300 keer zo laag zijn (0,2 V/m t.o.v. 61 V/m).²³

¹⁸ Punt 8.5 conclusie van antwoord, onder 'productie 61'.

¹⁹ Punt 60 dagvaarding.

²⁰ Punt 61 e.v. dagvaarding.

²¹ Productie 24.

²² Productie 25 en 26 (8.1.2).

²³ Productie 25 en 26 (8.2.1).

15. De Staat plaatst de ICNIRP-richtlijnen op een voetstuk, maar vindt ook hier weerspraak, onder andere van Kromhout. Hij vindt het bijzonder dat de ICNIRP-richtlijnen zoveel zegkracht hebben en noemt ICNIRP een "*ondoorzichtig clubje*".²⁴ Verder onderstreept Kromhout de kritieken uit andere hoek, waaronder de beperking tot thermische effecten en het feit dat ICNIRP geen toekomstscenario's doorrekent.
16. Het mag geen toeval heten dat juist nu (maart 2020) – richting de uitrol van 5G – de ICNIRP-richtlijnen plotseling zijn geupdate.²⁵ De bezwaren zijn echter niet weggenomen. Wel wekt ICNIRP de indruk dat zij nu ook langetermijneffecten en andere dan thermische effecten in haar onderzoek heeft betrokken,²⁶ maar feitelijk is dat niet het geval. Alleen in een bijlage (appendix B) staat enkele malen dat bewijs voor schadelijke langetermijneffecten ontbreekt, waarbij ICNIRP haar conclusie beperkt tot kanker.²⁷ Pas vanaf pagina 37 – ook hier in een bijlage – staan enkele publicaties die volgens ICNIRP gaan over niet-thermische effecten. Duidelijke conclusies ontbreken.
17. Het verbaast dan ook niet dat de nieuwe ICNIRP-richtlijnen in de wetenschap onverminderd kritisch worden benaderd.²⁸ Recent door het IEEE,²⁹ 's werelds grootste organisatie van wetenschappers op het gebied van technologie (**productie 66**).

Specifieke karakteristieken 5G

18. Bij dit alles komen de specifieke verschillen van 5G-technologie ten opzichte van haar voorgangers. De ICNIRP-richtlijnen, waarop de Staat zijn beleid afstemt,

²⁴ Productie 61.

²⁵ Zie punt 3.13 conclusie van antwoord.

²⁶ Pag. 2: "*both short- and long-term*".

²⁷ Vgl. punt 3.27 conclusie van antwoord.

²⁸ O.a. kritieken van Joel M. Moskowitz, Ph.D., Director Center for Family and Community Health School of Public Health University of California, Berkeley: <https://www.saferemr.com/2018/07/icnirps-exposure-guidelines-for-radio.html>.

²⁹ Institute of Electrical and Electronics Engineers.

negeren deze stand van de techniek. RIVM onderkent de relevante verschillen wel grotendeels,³⁰ maar kan de gevolgen niet beoordelen:

- 5G zorgt voor een grotere stralingsdichtheid door een toename van het aantal zenders. Dit leidt tot hogere stralingsintensiteiten en veranderingen in de frequentiespectra waarvoor het menselijk lichaam gevoelig is. RIVM heeft in december 2019 aangegeven niet te kunnen voorspellen wat hiervan het gevolg is voor de gezondheid;³¹
- waar voorgaande generaties mobiele netwerken werken op basis van *broadcasting* werkt 5G op basis van *beamforming*.³² Stratix heeft Agentschap Telecom er in 2019 al op gewezen dat (ook) dit leidt tot blootstelling aan een hoger vermogen en dat 'klassieke' blootstellingsberekeningen – lees: ICNIRP – daarom niet meer opgaan.³³ RIVM vermeldt in haar rapport uit december 2019 dat zij door literatuurstudie heeft "*getracht antwoord te vinden op de vraag, wat (...) de mogelijke negatieve effecten op de gezondheid kunnen zijn bij deze veldsterktes*".³⁴ Haar conclusie: "*Het is lastig om op theoretische gronden te voorspellen welke gevolgen de invoering van 5G gereaalteerde technologieën zullen hebben op de blootstelling van individuele gebruikers.*";³⁵
- ook wordt voorbij gezien aan het effect van straling bij de hogere frequenties die de Staat voor 5G heeft bestemd. Kort gezegd, hebben de hogere frequentiestralingen een grotere impact op het menselijk lichaam.

³⁰ RIVM erkent wel dat wezenlijke verschillen bestaan (productie 8 Staat, pag. 3): "*5G-systemen verschillen op een aantal punten van eerdere generaties telecommunicatiesystemen.*"

³¹ Zie productie 8 Staat, pag. 3: "*De verwachting vanuit de bestudeerde literatuur is dat het aantal bronnen zal toenemen. Ook is er sprake van toenemend gebruik van datacommunicatie. In welke mate de blootstelling ten opzichte van de limieten wijzigt, is nu niet met zekerheid te voorspellen.*"

³² Zie o.a. punten 23 t/m 25 dagvaarding.

³³ Zie productie 2, pag. 18.

³⁴ Productie 8 Staat, pag. 17.

³⁵ Productie 8 Staat, pag. 23.

Dit is uitgewerkt in het als **productie 63** overgelegde artikel van Kostoff e.a.;³⁶

- tot slot geldt dat 5G bovenop de bestaande zenderstraling komt. Dit noemen we 'gecombineerde blootstelling'. Dit is de reden dat de veldsterktemetingen op de testlocaties met "*losse antennes*"³⁷ zo weinig zeggen, los van de overige kritieken op deze metingen.³⁸ RIVM realiseert zich de relevantie van de cumulatie van blootstellingen. In haar rapport uit december 2019 merkt zij op:³⁹ "*De verwachting van Chiaraviglio et al. (2018) is dat de gecombineerde blootstelling kan leiden tot overschrijding van blootstellingslimieten die strenger zijn dan die in de EU-aanbeveling.*" Alle seinen op rood dus.

Het voorzorgsbeginsel

19. De juridische vraag is vervolgens hoe de heersende wetenschappelijke onzekerheid juridisch doorwerkt in het licht van het voorzorgsbeginsel. In de dagvaarding is toegelicht dat de Staat is gehouden om preventieve maatregelen te nemen om gevaren tegen te gaan, ook als niet zeker is dat gevaren zich verwezenlijken. De Staat heeft, zonder dat aan hem een 'margin of appreciation' toekomt, de verplichting tot het nemen van passende maatregelen. De Staat heeft

³⁶ Productie 63, pag. 1: "*This article identifies adverse effects of non-ionizing non-visible radiation (hereafter called wireless radiation) reported in the premier biomedical literature. It emphasizes that most of the laboratory experiments conducted to date are not designed to identify the more severe adverse effects reflective of the real-life operating environment in which wireless radiation systems operate. Many experiments do not include pulsing and modulation of the carrier signal. The vast majority do not account for synergistic adverse effects of other toxic stimuli (such as chemical and biological) acting in concert with the wireless radiation. This article also presents evidence that the nascent 5G mobile networking technology will affect not only the skin and eyes, as commonly believed, but will have adverse systemic effects as well.*"

³⁷ Vgl. het citaat in punt 4.15 e.v. conclusie van antwoord.

³⁸ Zie punten 79 e.v. dagvaarding.

³⁹ Productie 8 Staat, pag. 35: "*Bij inachtneming van de blootstellingslimieten moet niet alleen gekeken worden naar de toekomstige bijdrage van 5G, maar ook naar bijdragen van eerdere en nu nog bestaande generaties mobiele netwerken (2G, 3G en 4G), zo lang die niet buiten gebruik worden genomen.*"

beleidsvrijheid omtrent de te nemen maatregelen, maar deze moeten daadwerkelijk redelijk en geschikt zijn. De Hoge Raad heeft dit bevestigd in de Urgenda-zaak.⁴⁰

20. De Staat leidt de aandacht af van het Urgenda-arrest door te wijzen op specifieke verschillen,⁴¹ waarvan uiteraard bij iedere vergelijking van zaken sprake is. Daarnaast komt de Staat niet verder dan de stelling dat zij het voorzorgsbeginsel naleeft door onderzoeken te doen en via Kennisplatform EMV informatie te delen.⁴² Hiermee creëert hij een papieren werkelijkheid. Met onderzoek en voorlichting – ofwel geruststelling – worden schadelijke blootstellingen niet voorkomen.
21. Toepassing van het voorzorgsbeginsel leidt er in deze zaak onmiskenbaar toe dat de uitrol van 5G moet worden gestaakt totdat voldoende is aangetoond dat hieraan geen reële en ernstige gezondheidsrisico's kleven. De Staat kan gezondheidsrisico's niet uitsluiten, hij heeft hiernaar nog onvoldoende onderzoek gedaan en hij heeft ook geen andere mogelijkheid om risico's weg te nemen.
22. Let wel, aan de Staat kan niet enkel worden verweten dat hij zijn burgers niet voldoende beschermt tegen een bekend gezondheidsrisico, zoals in de Urgenda-zaak al voldoende was voor gerechtelijk ingrijpen. Aan de Staat kan met name worden verweten dat hij burgers actief blootstelt aan een reëel, ernstig en onomkeerbaar gezondheidsrisico. Dat gaat nog een grote stap verder.
23. Dat de Staat de verantwoordelijkheid bij de telecombedrijven legt, omdat zij de keuze maken voor de toe te passen technologie, is onterecht. Inderdaad geldt het uitgangspunt van technologieneutraliteit, maar de Staat heeft de principiële keuze gemaakt om 5G uit te rollen. De Staat veilt de hiervoor aangewezen frequentiebanden, specifiek met het oog op 5G-technologie.⁴³ Op de website van de Rijksoverheid wordt gesproken over "*frequenties voor 5G*", "*de 5G-frequenties*" en

⁴⁰ ECLI:NL:HR:2019:2006, r.o. 5.3.2.

⁴¹ Punt 7.55 conclusie van antwoord.

⁴² Zie punt 7.33 conclusie van antwoord.

⁴³ Zie o.a. punt 165 dagvaarding.

"de eerste frequenties waar bedrijven 5G mee kunnen aanbieden" (**productie 59**). Daarbij geldt dat de Telecomcode aan de lidstaten expliciet de mogelijkheid biedt om het beginsel van technologieneutraliteit te beperken indien dit nodig is om de volksgezondheid te beschermen.⁴⁴ De Staat kan dus weldegelijk beperkingen stellen, maar hij doet dat niet.

De Staat kan zich niet verschuilen achter een Europeesrechtelijke 'verplichting' tot uitrol van 5G

24. De Nederlandse Staat heeft – net als andere lidstaten – een eigen verantwoordelijkheid en een eigen verplichting om zijn burgers actief te beschermen tegen gezondheidsrisico's.
25. Bovendien geldt geen onvoorwaardelijke 'verplichting', zoals de Staat stelt. Bij de implementatie van een Richtlijn moet uitdrukkelijk rekening worden gehouden met de context en doeleinden ervan.⁴⁵ In dit geval is met name punt 5 van de Telecomcode van belang, waarin is bepaald dat beperkingen kunnen worden gesteld door maatregelen uit hoofde van de volksgezondheid. Punt 110 voegt toe: *"Er dient absoluut voor te worden gezorgd dat burgers niet zodanig worden blootgesteld aan elektromagnetische velden dat het schadelijk is voor de volksgezondheid."*
26. Het verbaast dan ook niet dat andere lidstaten zich niet laten beperken door een vermeende Europeesrechtelijke 'verplichting'. In Italië hebben inmiddels meer dan

⁴⁴ Punt 114 Telecomcode: *"Beperkingen van het beginsel van technologieneutraliteit moeten passend zijn, en gemotiveerd zijn vanuit de noodzaak schadelijke interferentie te voorkomen, bijvoorbeeld door zendmaskers en limieten voor het zendvermogen op te leggen, om te zorgen voor bescherming van de volksgezondheid door de blootstelling van het publiek aan elektromagnetische velden te beperken (...)"* en artikel 45 lid 4 sub b Telecomcode: *"De lidstaten kunnen echter proportionele en niet-discriminerende beperkingen opleggen met betrekking tot de soorten voor elektronischcommunicatiediensten gebruikte technologie, indien dat nodig is om de volksgezondheid te beschermen tegen elektromagnetische velden, terdege rekening houdend met Aanbeveling 1999/ 519/EG;"*

⁴⁵ HvJEU 19 oktober 1995, ECLI:EU:C:1995:341 (*Höfnig*).

150 gemeenten een moratorium op 5G.⁴⁶ In Slovenië⁴⁷ en Zwitserland⁴⁸ geldt een volledig moratorium op 5G vanwege de onbekendheid van gezondheidsrisico's. Het Oostenrijkse parlement heeft in januari 2020 opgeroepen tot een 5G-moratorium.⁴⁹ In Brussel kan 5G niet worden uitgerold, omdat de daarvoor benodigde verhoging van blootstellingslimieten (nu: 6 V/m) niet plaatsvindt. In Frankrijk en Denemarken zijn gerechtelijke procedures aanhangig zoals deze. Verder hebben zowel Oostenrijk, Portugal, Frankrijk als Spanje de 5G-frequentieveiling voor onbepaalde tijd uitgesteld (**productie 64**). Weliswaar vanwege de Corona-crisis, maar het toont aan dat de uitrol van 5G dus helemaal niet zo 'verplicht' is als de Staat wil doen voorkomen.

27. Tot slot is relevant dat het besef van gezondheidsrisico's sinds de invoering van de Telecomcode verregaand is doorgedrongen tot de Europese wetgever. Verwezen wordt onder andere naar het advies van het EPRS.⁵⁰ Het is niet uit te sluiten dat Europa door voortschrijdend inzicht alsnog 'aan de rem trekt'.

Tot slot

28. In deze zaak staan twee dingen vast:
1. dat de Staat met de uitrol van 5G gokt. De Staat weet zelf ook niet welke gezondheidseffecten zullen optreden. Relevant onderzoek ontbreekt of is nog niet afgerond;
 2. dat als de gok verkeerd uitvalt, dit in potentie leidt tot ernstige gevolgen. Onderzoeken wijzen op DNA-schade, kanker, neurologische aandoeningen,

⁴⁶ <https://www.alleanzaitalianastop5g.it/443193497>.

⁴⁷ <https://toknow.uk/5g-moratorium-slovenia-votes-for-life-at-least-for-now/>.

⁴⁸ <https://www.computable.nl/artikel/nieuws/infrastructuur/6879060/250449/zwitserland-zet-uitrol-5g-voorlopig-stop.html>.

⁴⁹ <https://www.diagnose-funk.org/publikationen/artikel/detail&newsid=1220>.

⁵⁰ Zie productie 68.

etcetera. Als we de gevolgen gaan ondervinden, zijn we te laat en kunnen we niet meer terug.

29. Dit experiment van de Staat is allereerst onethisch. Met de volksgezondheid gok je niet. Daarnaast is dit experiment onrechtmatig. De Staat dient zijn burgers te beschermen tegen gezondheidsrisico's; niet zijn burgers zonder keuzevrijheid aan gezondheidsrisico's bloot te stellen.

Advocaten

Behandelend advocaten, mr. H.H.T. Beukers en mr. X.P.C. Wynands

Boels Zanders Advocaten

Postbus 2342 NL-5600 CH Eindhoven, T: +31 (0) 88 304 01 06, F: +31 (0) 40 236 77 44,

beukers@boelszanders.nl / wynands@boelszanders.nl